

**Vabariigi Valitsuse korralduse „Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata, keskkonnamõju hindamata jätmise ja Natura asjakohase hindamise algatamine“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korraldusega (edaspidi *korraldus*) laiendatakse kaitseministri ettepanekul ja asjakohast ohuhinnangut arvestades Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja (edaspidi *Nursipalu HV*) planeerimisseadust kohaldamata, jäetakse keskkonnamõju hindamata ning algatatakse Natura asjakohane hindamine relvaseaduse (edaspidi *RelvS*) § 85 lõigete 3 ja 3¹, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 lõike 4 ning looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 69⁴ lõike 1 alusel ja kooskõlas sama seaduse § 91 lõikega 24.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi õigusosakonna juhataja Lauri Kriisa (lauri.kriisa@kaitseministeerium.ee) koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega.

Venemaa Föderatsiooni kallaletung Ukrainale 24.veebruari 2022. a mõjutas olulisel määral julgeoleku olukorda Eestis. Eesti iseseisva kaitsevõime tugevdamiseks otsustati investeerida uutesse relvasüsteemidesse, suurendada maakaitset 20 000 võitlejani, suurendada ajateenijate arvu, viia 2. jalaväebrigaad (edaspidi *2JvBr*) üle soomustransportööridele, luua kaudtule võimekus ning paigutada liitlasüksused 2JvBr juurde Lõuna-Eestis. 2022. a suvel toimunud Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi *NATO*) Madridi tippkohtumisel otsustati heidutushoiakult minna üle tõkestusheidutusele, mis ühtlasi tähendas ka täiendavate liitlasüksuste paigutamist NATO idapiirile. Nimetatud ja mitmed teised julgeolekuolukorrast lähtuvad otsused tingisid kiireloomulise vajaduse senisest oluliselt suurema harjutusvälja järele Lõuna-Eestis. Olemasolevad harjutusväljad kogu Eestis on juba praegu olemasolevate mahtude ja relvade jaoks liiga väikesed ning ei võimalda üksuste suurusele või spetsiifikale vastavat taktika- ja laskeharjutuste korraldamist või on kasutusintensiivsuse tõttu üle koormatud.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on laiendada kaitseministri ettepanekul olemasoleva Nursipalu HV piiri 6763,81 hektari (edaspidi *ha*) võrra ja välispiiri 24212,67 meetri võrra ilma planeerimisseadust kohaldamata ja jätta laiendamisel KeHJS kohane keskkonnamõju hindamata. Uue relvastuse kasutamine ning liitlasüksustega koostöö edukus Eesti kaitsel eeldab sõjaliste harjutuste läbiviimist harjutusväljadel. Eesmärgi saavutamiseks peavad sõjalised harjutused toimuma võimalikult realistlikus olukorras, muuhulgas lahingumoonaga. Seega on harjutusväljad tänases julgeolekukeskkonnas kriitiline eeldus, et tõsta Eesti sõjalise kaitse võimet läbi uue relvastuse,

üksuste koostöö ning liitlasüksuste kohaloleku. Vastavate sõjaliste võimete harjutamine eeldab harjutusvälja minimaalse suurusega 10 000 ha ja seda vajadust ei asenda mitme väiksema suurusega harjutusvälja rajamine. Eesti sõjaliseks kaitseks on vajalik harjutusvälja rajamine Kagu-Eestisse, arvestades võimalikke vastase rünnakusuundi ning uute sõjaliste võimete Eesti ja liitlaste üksuste paiknemiskohti. Nursipalu HV laiendamine planeerimisseadust kohaldamata võimaldab harjutusvälja kiiremat välja arendamist, uute sõjaliste võimete kasutama õppimist enne võimaliku sõjalise ohu realiseerumist ja omab seeläbi olulist tähtsust riigikaitse tagamisel Ukraina sõja tõttu pingestunud julgeoleku olukorras.

3. Eelnõu sisu

Eelnõu I osas antakse ülevaade Nursipalu HV laiendamise olulisematest asjaoludest ja menetluse käigust, sh enne korralduse eelnõud tehtud otsustest ning kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi *omavalitsusüksused*) ja elanike informeerimisest.

Eelnõu II osa käsitleb Nursipalu HV laiendamise õiguslikku alust. Punktis 2.1. analüüsitakse Nursipalu HV laiendamise vastavust RelvS § 85 lõikes 3¹ toodud eeldustele, sh Nursipalu HV laiendamisel planeerimisseaduse kohaldamata jätmist. Punktis 2.2. kirjeldatakse avatud menetluse läbiviimise protsessi.

Eelnõu III osas tuuakse välja peamised põhjendused ja kaalutlused, millest Vabariigi Valitsus korralduse andmisel lähtub. III osas antakse detailne ülevaade Nursipalu HV laiendamise eesmärgist, sh kirjeldatakse julgeolekuolukorda ja sõjalist ohtu Eestile ning Nursipalu HV laiendamise vajadust. Lisaks põhjendatakse just ca 10000 ha suuruse harjutusvälja vajadust ning antakse kokkuvõtlik ülevaade harjutusvälja asukohavaliku analüüsist. Punktis 3.2. antakse ka detailne ülevaade Nursipalu HV laiendamisega kavandatavast tegevusest ja kaasnevate mõjude (sh Natura 2000 võrgustiku alale avalduvate mõjude) hindamisest, sealhulgas milliseid mõjusid on vaja veel hinnata ja milliseid tegevusi võib korralduse andmise järgselt alustada. Punktides 3.3. ja 3.4. analüüsitakse omavalitsusüksuste ja laiendatava Nursipalu HV piiridesse ja piiranguvööndisse jäävate kinnisasjade omanike õiguste riivet. Lisaks käsitletakse III osas ka kokkuvõtlikult korralduse eelnõu avaliku väljapaneku ajal esitatud ettepanekuid ja vastuväiteid ning nendega arvestamise või mitte-arvestamise põhjendusi. Detailsem ülevaade eelnõu kohta esitatud ettepanekutest ja vastuväidetest ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse seisukohtadest on esitatud käesoleva seletuskirja lisa 1.

Eelnõu IV osas esitatakse kokkuvõtte ning seejärel järgneb korralduse resolutiivosa (V.).

1. Resolutiivosa punktiga 1 otsustatakse Nursipalu HV laiendamine RelvS § 85 lõike 3 alusel. Kuna Nursipalu HV on asutatud Vabariigi Valitsuse 14.02.2008 korraldusega¹, on oluline resolutsioonis sellele viidata. Lisaks määratakse ära laiendatava Nursipalu harjutusvälja asukoht, pindala ja välispiiri pikkus. Uute piiride kaart on korralduse lisa.

¹ Vabariigi Valitsuse 14.02.2008 korraldus nr 79 „Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja asutamine ja riigivara tasuta üleandmine“

2. Resolutiivosa punktiga 2 otsustatakse jätta RelvS § 85 lõike 3¹ alusel Nursipalu HV laiendamisel planeerimisseadus kohaldamata. Korralduses toodud põhjendustest nähtub, et RelvS § 85 lõike 3¹ kohaldamise eeldused on täidetud.
3. Resolutiivosa punktiga 3 otsustatakse, et Nursipalu HV laiendamisel jätta KeHJS kohane keskkonnamõju hindamata. KeHJS kohase mõju hindamisega kaasneb aeganõudev menetlus, mille läbiviimine seab ohtu riigikaitse tagamise. Siiski viiakse korralduse andmise järgselt läbi muud asjakohased uuringud vastavalt keskkonnanülevaatele ja Natura eelhindamise aruandele.
4. Resolutiivosa punktis 4 viidatakse eraldi veel korralduse punktile, kus on kajastatud tegevused, mida võib teatud keskkonnameetmete rakendamisel korralduse järgselt ellu viia.
5. Resolutiivosa punktiga 5 otsustatakse algatada Natura asjakohane hindamine korralduse punktis 3.2.1.1. toodud mahus. Asjakohase hindamise mahu määramisel on aluseks Natura eelhindamise aruanne (seletuskirja lisa 4). Vabariigi Valitsus määrab Natura asjakohast hindamist korraldama Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse, kellel on kohustus kaasata hindamise ka eriteadmistega ekspert LKS § 69⁵ lõike 1 tähenduses.
6. Resolutiivosa punktiga 6 sätestatakse kohustus hinnata ka muud looduskeskkonnale avalduvad mõjud ja selgitada välja täiendavad keskkonnameetmed.
7. Resolutiivosa punktis 7 sätestatakse, et eraldi korraldusega määratakse keskkonnameetmed.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Korraldus arvestab Euroopa Nõukogu 21.05.1992 direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta (ELT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) (edaspidi *direktiiv 92/43/EMÜ*). Direktiivi 92/43/EMÜ eesmärk on aidata tagada Euroopa Liidus bioloogiline mitmekesisus, kaitstes looduslike elupaiku ning looduslike looma- ja taimeliike. Eesmärkide täitmiseks on direktiivist lähtuvalt loodud maailma suurim ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mis koosneb erikaitsealadest, mille Euroopa Liidu riigid on määranud. Natura 2000 võrgustiku osaks sätestati direktiiviga 92/43/EMÜ ka Euroopa Parlamendi 30.11.2009 direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) alusel valitud linnualad. Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 2 kohaselt tuleb igal liikmesriigil võtta kasutusele vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada direktiivi 92/43/EMÜ eesmärkide täitmist.

Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 3 kohaselt tuleb iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad riigisisised asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda

asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.

Kooskõlas direktiivi 92/43/EMÜ sättega (artikkel 6 lõige 3) viidi korralduse andmise eelselt läbi LKS § 69³ kohane Natura eelhindamine (seletuskirja lisa 4). Eelhindamise kohaselt ei ole objektiivsele teabele tuginedes välistatud oluline negatiivne mõju korralduse punktis 3.2.1. kaasnevate tegevustega Timmase loodusala kaitse-eesmärkidele (elupaigatüüp 3260, liigid harilik vingerjas, rohe-vesihobi ja paksukohaline jõekarp), Haanja linnualale (rästas-roolind, viupart, sinikael-part ja rukkirääk) ja Karula linnualale (must-toonekurg). Seda arvestades algatab Vabariigi Valitsus harjutusvälja laiendamise üle otsustajana Natura asjakohase hindamise korralduses sätestatud mahus. Tegevuste elluviimisega võib alustada pärast asjakohase hindamise läbiviimist, vajaduse korral Natura erandi menetluse läbiviimist, hüvitusmeetmete kavandamist ja ellu rakendamist ning tegevuse lubamise üle otsustamist Vabariigi Valitsuse poolt.

Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõige 4 sätestab, et kui hoolimata negatiivsest hinnangust kava või projekti tagajärgedele ala suhtes ja alternatiivsete lahenduste puudumisel tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud hüvitusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Nursipalu HV rajamise avalikkuse jaoks esmatähtsad põhjused, samuti informatsioon asukoha alternatiivide puudumise kohta, on esitatud korralduse punktis 3.1. Natura eelhindamise aruandes esitatud elustiku eksperdi hinnangul on vajalikud hüvitusmeetmed võimalik vajaduse korral leida. Leevendavad ja vajaduse korral hüvitavad meetmed Natura 2000 võrgustiku kaitseks otsustatakse pärast Natura asjakohase hindamise läbiviimist ja tegevuse lubamise eelselt Vabariigi Valitsuse otsusega.

5. Korralduse mõju

Korraldus parandab Lõuna-Eestis asuva 2JVBr sõjalise väljaõppe võimalusi ja loob võimaluse kasvatada 2JVBr sõjalise kaitse võimet, millega kaasneb 2JVBr üle viimine soomustransporditööriididele ning kaudtule võimekuse loomine ja liitlaste paigutamine 2JVBr juurde. Korralduse rakendamine on olulise positiivse mõjuga riigi julgeolekule ja kaitsevõimele.

Korralduse mõju hindamiseks Natura 2000 võrgustikule viidi läbi Natura eelhindamine (seletuskirja lisa 4). Kavandatavast tegevusest potentsiaalselt oluliselt mõjutatud keskkonnast ülevaate saamiseks telliti Nursipalu harjutusvälja laiendamise ala osas keskkonnaülevaade² (edaspidi *keskkonnaülevaade*). Natura eelhindamise tulemustele tuginevalt ei kaasne tegevuste I etapi elluviimisega täiendavat uuringute vajadust ega negatiivset mõju Natura võrgustikule.

² Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Aruanne ja õiendid keskkonnaülevaates tehtud muudatuste kohta. Kättesaadav: <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/nursipalu-laiendus/>

Tegevuste II etapiga kaasnevate mõjude selgitamiseks korralduses toodud ulatuses algatatakse korraldusega Natura asjakohane hindamine. Keskkonnaülevaate tulemusena (seletuskirja lisa 3³) saadi ülevaade mõjutatud keskkonnast tervikuna ja kaardistati tegevused ja mõjud, mis vajavad enne tegevuste elluviimise lubamist täiendavat hindamist, sh uuringute läbiviimist, ja keskkonnameetmete määramist, tagamaks tegevuste vastavus õigusaktides sätestatule. Natura asjakohase hindamise, asjakohasel juhul Natura erandi menetluse ja muude looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamise tulemusena selgitatakse mõju Natura 2000 võrgustikule mõju vältivad ja leevendavad meetmed, asjakohasel juhul viiakse läbi Natura erandi menetlus hüvitusmeetmete selgitamiseks. Muud keskkonnameetmed selgitatakse välja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamise tulemusena keskkonnaülevaates selgitatud tegevuste ja mõjude osas. Mõju hindamiste tulemusena selgitatud keskkonnameetmed määratakse eraldi korraldusega või Keskkonnaameti otsusega, kui selleks on õigusaktiga sätestatud volitusnorm.

Kavandatava tegevuse vastavus kehtivatele planeeringutele on esitatud keskkonnaülevaate peatükis 5⁴. RelvS § 85 lg 3² kohaselt peatuvad harjutusvälja laiendamisel samal alal varem kehtestatud planeeringud või nende osad kuni alal uute planeeringute kehtestamiseni. Korraldusega arvestava tervikliku ruumilahenduse loomiseks tuleb korralduse jõustumise ajal koostamisel olevates planeerimismenetlustes korraldusega arvestada või vajaduse korral algatada alal kehtivate üld- ja maakonnaplaneeringute muutmine. Harjutusvälja laienduse alal on üldplaneeringute koostamine käimas, harjutusvälja laiendamisega eelnõus kavandatud ulatuses ei ole kohalike omavalitsus üksuste poolt peetud võimalikuks arvestada. Seda arvestades võib olla korralduse jõustumise järgselt vajalik algatada uute üldplaneeringute (Võru valla, Antsla valla, Rõuge valla) koostamine ja Võru maakonnaplaneeringu koostamine. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest tulenevalt on ruumiline planeerimine kohaliku omavalitsusüksuste ülesanne. Maakonnaplaneeringute koostamist korraldab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Kuna korraldus ei kohusta planeeringuid muutma, ei ole tegemist ka omavalitsusüksustele või Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile pandud olulise täiendava ülesande või kohustusega, millega peaks kaasnema eeldatavalt täiendav kulu. Samuti ei sätesta RelvS ajalist piirangut, mille jooksul tuleb planeeringud korraldusest lähtuvalt uuendada. Nursipalu HV sotsiaalmajanduslikule keskkonnale avalduvate mõjude leevendamiseks on Vabariigi Valitsus toetanud hüvitusmeetmete paketti, mis koosneb kolmest kompensatsioonimeetmest, millest esimene on omavalitsusüksustele senisest suurema püsiva häiringutasu maksmine. Teiseks kompensatsioonimeetmeks on ühekordse investeeringutoetuse maksmine Võru vallale, Antsla vallale, Rõuge vallale ja Võru linnale. Kolmas kompensatsioonimeede on suunatud otse kohalikele elanikele, et leevendada põhjendatud juhtudel Nursipalu HV-st tulenevaid häiringuid. Korraldusega sätestatakse tegevused, mille elluviimisega saab alustada korralduse jõustumisel ja sätestatakse, kuidas toimub keskkonnameetmete määramine tegevustega seoses, mis vajavad täiendavat hindamist.

³ Seletuskirja lisa 3 on dokumendis „Kaitseväge Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Aruanne“ (Skepast & Puhkim, 2023) sisalduv tabel 2. Aruanne on tervikuna kättesaadav: <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/nursipalu-laiendus/>.

⁴ Kaitseväge Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Aruanne. Kättesaadav: <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/nursipalu-laiendus/>

Lisaks on koostöös omavalitsusüksustega käimas töö Valga–Koidula raudtee rekonstrueerimiseks ja uue raudteelõigu rajamiseks puidutööstusettevõtteni.

6. Korralduse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus on teinud ettevalmistusi, et korralduse andmise järgselt oleks võimalik koheselt alustada korraldusega lubatud tegevuste ellu viimist. Harjutusvälja arendamiseks vajalike tegevuste jaoks on planeeritud vajalikud eelarvevahendid Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarves.

Korralduse jõustumise järgselt alustatakse Natura asjakohast hindamist ning tellitakse korralduses nõutud muud asjakohased mõju hinnangud ja uuringud, mis ei ole veel töös. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus tegeleb pidevalt harjutusväljade keskkonnatingimuste jälgimisega ning keskkonnauuringutest tulenevate meetmete rakendamisega. Nursipalu HV planeeritava laiendamise seoses on käesolevaks hetkeks tellitud kõik Natura asjakohase hindamise ja muude oluliste mõjude hindamise eelduseks olevad uuringud (kalakotka, merikotka, väike-konnakotka ja must-toonekure inventuur; kanakulli inventuur; potentsiaalsete metsise mängude inventuur; militaarmüra ja vibratsiooni uuring; arheoloogilise uuringu I etapp). Uuringute tegemiseks vajalikud rahalised vahendid on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse eelarves.

Harjutusvälja laienduse alale jäävate eraomandis olevate kinnisasjade omanikega jätkatakse läbirääkimisi kokkuleppe saavutamiseks kinnisasja avalikes huvides omandamiseks. Riigi huvi on saavutada Nursipalu HV alale jäävate kinnisasjade omanikega kokkulepped kinnisasja omandamiseks. Arvestades alale planeeritud väljaõppe olemust ning eesmärki, on eraomandis kinnistute olemasolu Nursipalu HV territooriumil võimatu. Kinnistute omandamise kulu kaetakse Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest.

7. Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest.

8. Eelnõu kooskõlastamine ja muu korraldusega seonduv

Käesoleva korralduse menetluse käigus on materjal kooskõlastatud kõigi asjaomaste ministeeriumite ja asutustega ning küsitud arvamust huvitatud isikutelt ja asutustelt. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikest 1 esitati korralduse eelnõu ja seletuskiri eelnõude infosüsteemi (edaspidi *EIS*) kaudu kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile (edaspidi *REM*) Kliimaministeeriumile (edaspidi *KLIM*), Kultuuriministeeriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule ja e-postiga Muinsuskaitseametile ning Keskkonnaametile. *EIS*i kaudu esitasid ettepanekud *REM* ja *KLIM* ning e-kirjaga esitasid ettepanekuid Muinsuskaitseamet ja Keskkonnaamet, mis on kajastatud seletuskirja lisan 2. Ettepanekutele vastavalt on eelnõud ja seletuskirja täiendatud. Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastas eelnõu märkusteta.

Korralduse andmiseks viidi läbi avatud menetlus, mille käigus pandi korralduse eelnõu koos seletuskirja ja keskkonnaülevaate ning Natura eelhindanguga avalikkusele tutvumiseks välja ning määrati tähtaeg ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks. Ettepanekute esitamiseks määratud tähtaega pikendati puudutatud isikute palvel ühe korra. Peale avaliku väljapaneku lõppemist arutati esitatud ettepanekuid ja vastuväiteid avalikul istungil. Avalik istung salvestati, mille põhjal koostati kokkuvõtlik protokoll⁵. Avaliku väljapaneku ja avaliku istungi käigus esitatud ettepanekud ja vastuväited ning põhjendused arvestamise või mitte-arvestamise kohta kajastuvad detailselt seletuskirja lisas 1.

Avaliku väljapaneku ajal esitatud ettepanekutest ja vastuväidetest ning EISi ja e-kirjaga esitatud ettepanekutest lähtuvalt korrigeeriti käesolevat korraldust ning selguse huvides muudeti osaliselt ka korralduse ülesehitust. Põhimõttelisi muudatusi võrreldes avalikule väljapanekule ja EISi kooskõlastamisele esitatud korralduse eelnõuga korralduses tehtud ei ole, sealhulgas ei ole muudetud korraldust isikute kahjuks, kelle õigusi korraldus puudutab.

Lisad:

1. Vabariigi Valitsuse korralduse „Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata, keskkonnamõju hindamata jätmise ja Natura asjakohase hindamise algatamine“ eelnõu avatud menetluse ajal esitatud ettepanekud ja vastuväited ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse seisukohad;
2. Eelnõude infosüsteemis esitatud ettepanekute kooskõlastustabel;
3. Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaate aruande tabel 2;
4. Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Natura eelhindamine⁶.

⁵ Protokoll ja helisalvestis kättesaadav: <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/nursipalu-laiendus/>

⁶ Keskkonnaülevaade ja Natura eelhindamine tehti samaaegselt, kuid need on eraldi dokumendid.

Keskkonnaülevaade tervikuna on kättesaadav: <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/nursipalu-laiendus/>